

تذکره‌ی شعرای معاصرین

دارالایمان قم

علی اکبر فیضی

(۱۲۴۵ - ۱۳۱۲ ق)

مقدمه و تصحیح:

دکتر علیرضا فولادی

تعلیقات و فهارس:

رقیّه فراهانی

فیض قمی، علی اکبر، ۱۲۴۵ - ۱۳۱۲ ق.

تذکره‌ی شعرای معاصرین دارالایمان قم/ علی اکبر فیض؛ مقدمه و تصحیح: علیرضا فولادی؛ تعلیقات و فهارس: رقیه فراهانی. - قم: نور مطاف، ۱۳۹۳.

۸۴۸ ص. مصوّر؛ (مرکز قم‌شناسی/ ۱۵؛ بنیاد قم‌پژوهی/ ۱۱)

ISBN: 978-964-7891-86-8

۵۰۰۰۰ ریال.

کتابنامه: ص. ۸۳۰ - ۸۴۸؛ همچنین به صورت زیرنویس.

۱. شاعران ایرانی - قم - قرن ۱۳ق. - سرگذشتنامه. ۲. شعر فارسی - ایران - قرن ۱۳ق. - سرگذشتنامه؛ الف. عنوان. ب. بنیاد قم‌پژوهی. ج. کتابخانه‌ی بزرگ و گنجینه‌ی جهانی مخطوطات اسلامی حضرت آیه‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره). د. فولادی، علیرضا، ۱۳۴۵ - ، مصحح. ه. فراهانی، رقیه، ۱۳۶۰ - ، محشی.

PIR ۷۲۷۹/۵ / ۴ ۱۳۹۳

۸ فا ۱/۶۲۰۸

شماره مدرک: ۸۱۶۲۰۸

تذکره‌ی شعرای معاصرین دارالایمان قم

علی اکبر فیض

بنیاد قم‌پژوهی با همکاری

کتابخانه‌ی بزرگ و گنجینه‌ی جهانی مخطوطات اسلامی حضرت آیه‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)

صفحه‌آرا: فخرالدین جلیلود

قم: نور مطاف

چاپ اول: ۱۳۹۳

شمارگان ۱۰۰۰

لیتوگرافی: نقش

چاپ: باقری

۵۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۸۹۱-۸۶-۸

قم: خیابان ارم، کتابخانه‌ی بزرگ و گنجینه‌ی جهانی مخطوطات اسلامی حضرت آیه‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)

تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۴۱۹۷۰ / ۰۲۵-۳۷۷۴۳۶۳۷

www.marashilibrary.com
info@marashilibrary.org

نشانی: قم، انتهای خیابان دورشهر، نبش میدان رسالت، مجتمع فرهنگی و آموزشی طلوع مهر، بنیاد قم‌پژوهی

تلفن: ۰۲۵-۳۷۸۳۱۴۲۱ / ۰۲۵-۳۷۷۴۱۲۵۶

www.qompajoochi.ir
info@qompajoochi.ir

فهرست مطالب

درآمد	۱۱
پیشگفتار	۱۳
مقدمه	۱۵
احوال و آثار مؤلف	۱۷
نام	۱۷
نسب	۱۸
ولادت	۲۵
شخصیت	۲۵
یادگیری علم:	۲۵
فراگیری شعر و ادب:	۲۷
آموزش هنر:	۲۸
دانش تاریخ:	۲۹
مشاغل	۳۱
سفرها	۳۳
وفات	۳۴
آثار	۳۴
مختصات و فواید اثر	۳۶
فواید زبانی	۳۹
فواید ادبی	۴۰
فواید تاریخی	۴۳
فواید اجتماعی	۴۳
فواید اخلاقی	۴۴
معرفی نسخه‌ها	۴۶

۴۷.....	رسم الخطّ نسخه‌ها
۴۷.....	تصحیف
۴۹.....	تحریر
۵۱.....	حذف
۵۲.....	اضافه
۵۲.....	وصل
۵۳.....	فصل
۵۳.....	تکرار
۵۳.....	تعریب
۵۵.....	روش تصحیح
۵۷.....	سپاسگزاری

تذکره‌ی شعرای معاصرین دارالایمان قم

۶۹.....	آشوب
۷۳.....	اخگر
۱۰۰.....	آریاب
۱۱۳.....	ارسطو
۱۲۳.....	اسحاق
۱۳۰.....	بوالقاسم
۱۴۲.....	تذرو
۱۴۵.....	جاوید
۱۴۷.....	جاهد
۱۵۰.....	جدا
۱۵۷.....	جنان
۱۶۱.....	حسن
۱۶۸.....	حصاری
۱۹۶.....	حکیم
۲۲۷.....	حیرت
۲۳۳.....	درویش
۲۳۹.....	رضوان
۲۵۹.....	ریاض
۲۷۳.....	سید
۲۷۶.....	شاطر
۲۸۰.....	شاهین

۲۸۳.....	شرر.....
۳۳۶.....	شکوه.....
۳۵۷.....	شکيب.....
۳۶۲.....	شوکت.....
۳۶۷.....	شوکت.....
۳۷۲.....	شيخ.....
۳۷۸.....	شيخ.....
۳۸۱.....	صیوحي.....
۳۸۴.....	صفا.....
۳۸۶.....	صفی.....
۴۰۷.....	عزالت.....
۴۱۱.....	غارث.....
۴۱۵.....	غافل.....
۴۲۰.....	فاضل.....
۴۲۵.....	فگار.....
۴۲۸.....	فیض.....
۴۵۸.....	قدرت.....
۴۶۴.....	قبرقی.....
۴۸۰.....	کوثر.....
۴۹۴.....	مرشد.....
۵۰۱.....	مستوفی.....
۵۰۳.....	منظر.....
۵۰۷.....	مهدی.....
۵۱۱.....	وفا.....
۵۲۱.....	هاله.....
۵۲۵.....	هما.....

تذکره‌ی مختصر شعرای قم

۵۳۷.....	آذر.....
۵۳۹.....	آشوب.....
۵۴۰.....	اخگر.....
۵۴۱.....	اریاب.....
۵۴۱.....	ارسطو.....
۵۴۲.....	اسحاق.....

۵۴۳.....	اشکی
۵۴۳.....	اصلی
۵۴۳.....	انصاری
۵۴۳.....	تذرو
۵۴۴.....	جاوید
۵۴۵.....	جاهد
۵۴۵.....	جدا
۵۴۶.....	حصاری
۵۴۷.....	حضوری
۵۴۷.....	حکیم
۵۴۸.....	حکیم
۵۴۹.....	حیرانی
۵۴۹.....	حیرت
۵۵۰.....	داعی
۵۵۱.....	درکی
۵۵۱.....	رضوان
۵۵۲.....	رضوان
۵۵۲.....	ریاض
۵۵۳.....	سلطان
۵۵۳.....	سید
۵۵۴.....	شاطر
۵۵۴.....	شاهکی
۵۵۴.....	شاهین
۵۵۵.....	شرر
۵۵۶.....	شکوه
۵۵۶.....	شکيب
۵۵۷.....	شمس‌الدین
۵۵۷.....	شوکت
۵۵۸.....	شهیدی
۵۵۸.....	شیخ
۵۵۹.....	شیخ
۵۵۹.....	صبحی
۵۶۰.....	صفی
۵۶۱.....	صغیر

۵۶۱	صهبا
۵۶۲	طاهر
۵۶۲	عارضی
۵۶۳	عذری
۵۶۳	عزالت
۵۶۴	علائی
۵۶۴	غارت
۵۶۵	غافل
۵۶۵	غضنفر
۵۶۶	فگار
۵۶۶	فیض
۵۶۷	قدرت
۵۶۸	قِرْقَی
۵۶۸	کاظم
۵۶۸	کامل
۵۶۹	کوثر
۵۶۹	گلخنی
۵۷۰	لوائی
۵۷۰	مرشد
۵۷۱	مستوفی
۵۷۱	مشرقی
۵۷۱	مقبول
۵۷۲	ملک
۵۷۲	منظر
۵۷۲	نافع
۵۷۳	نشاط
۵۷۳	والهی
۵۷۴	وفا
۵۷۴	وفا
۵۷۵	وکیل
۵۷۵	هاشمی
۵۷۵	هاله
۵۷۶	هجری
۵۷۶	هما
۵۷۹	ملحقات

تعلیقات و فهارس

تعلیقات	۵۸۷
نکات و توضیحات	۵۸۹
لغات و اسامی	۶۸۳
فهارس	۷۷۵
فهرست اعلام اشخاص	۷۷۷
فهرست اعلام امکنه	۸۰۰
فهرست اعلام کتب	۸۰۹
فهرست اعلام ملل و نحل	۸۱۳
فهرست اعلام متفرقه	۸۱۶
فهرست آیات	۸۱۸
فهرست احداث	۸۲۲
فهرست امثال عربی	۸۲۴
فهرست اشعار عربی	۸۲۵
فهرست منابع	۸۳۰

درآمد

شهر قم از دیرباز مرکز تشیع و مهد روحانیت و فقاہت بوده است. پیوند ناگسستنی این شهر با اهل بیت، علیهم السلام، از این روست که بارگاه حضرت فاطمه‌ی معصومه، علیها السلام، در آن جای دارد و چشم و چراغ مردم این دیار شده است. همچنین روایاتی صحیح و مستند از ائمه‌ی اهل بیت، علیهم السلام، درباره‌ی قم و مردم آن و نقش فوق‌العاده‌ی ایشان در آگاهی بخشی جهانی، خصوصاً در دوران ظهور حضرت ولی عصر (عج)، وارد شده است و همین دلیل، کانون روحانیت در گرداگرد این حرم شکل گرفته است، و بسیاری از محدثان و فقیهان، در حریم این حرم، حلقه‌های درس تشکیل دادند.

تشکیل مجدد حوزه‌ی علمیه‌ی قم، به اهتمام مرحوم آیت‌الله شیخ عبدالکریم حائری، بار دیگر این شهر را در کانون توجه همگان قرار داد. در سده‌ی اخیر، قم شاهد تحولاتی ژرف و چشمگیر در حوزه‌های فرهنگی و سیاسی بوده است. پیروزی انقلاب اسلامی ایران، این شهر را پرآوازه کرد و در این چند دهه، شاهد تحولاتی چشمگیر در قم بوده‌ایم.

به رغم آنچه گذشت، تاکنون چنان‌که باید، در باره‌ی این شهر و پیشینه و آینده‌ی آن تحقیقات دامن‌گستری صورت نبسته است. واقع این که ظرفیت قم بیش از وضع موجود آن است و هنوز تا رسیدن به نقطه‌ی مطلوب، فاصله بسیار است و باید گام‌هایی بلندتر و استوارتر برداشت. اینک خدا را سپاس که دهها مؤسسه‌ی تحقیقی در قم فعال است و کتابهای بسیاری در عرصه‌های مختلف علوم اسلامی در این شهر منتشر می‌شود، ولی باز هم می‌توان آهنگ این فعالیت‌های فرهنگی را بیشتر و ژرف‌تر کرد، و قم را به پایتخت

فرهنگی جهان اسلام مبدل ساخت و تا نقطه‌ی مطلوب برکشید.

بنیاد قم پژوهی، مرکزی است که به آهنگ تحقیق درباره‌ی گذشته و حال و آینده‌ی قم تشکیل شده است و در نظر دارد همه‌ی کتاب‌ها و نشریات و اسناد و مدارك درباره‌ی قم را گردآوری کند و در اختیار پژوهشگران قرار دهد. با وجود این که درباره‌ی برخی استانهای ایران، مانند خراسان و فارس و کرمان، مطالعات گسترده‌ای صورت گرفته و کتابهای متعددی نوشته شده و مؤسسه‌هایی به همین هدف تشکیل یافته، متأسفانه قم از این مزیت محروم مانده است. این در حالی است که قم دارای پیشینه‌ای طولانی و از نخستین شهرهایی در جهان اسلام است که درباره‌ی آن کتابی مستقل نوشته شده است؛ مضافاً این که اکنون قم مرکز فرهنگی ایران و تکیه‌گاه شیعیان از سراسر جهان است.

بنیاد قم پژوهی، ضمن این که نگاهی به گذشته دارد، حال و آینده‌ی قم را نیز مورد توجه قرار می‌دهد و برای آن است تا مطالعاتی آسیب‌شناسانه و پژوهشهایی پیمایشی درباره‌ی آن به انجام رسانند.

«تذکره‌ی شعرای معاصرین دارالایمان قم»، نوشته‌ی علی اکبر فیض قمی (۱۲۴۵ - ۱۳۱۲ق)، تنها تذکره‌ی مستقل شعرای قم است که به صورت نسخه‌ی خطی در اختیار ما قرار داشت و اکنون به صورت منقح، خدمت خوانندگان گرامی تقدیم می‌شود. علی اکبر فیض کوشیده است شعرائی را که از سال تولد او تا اواخر عمر وی می‌زیسته‌اند، با نمونه‌های اشعارشان معرفی کند. اهمیت این تذکره، افزون بر آنچه گذشت، به فواید جنبی بی‌نظیر آن، از جمله فواید زبانی، ادبی و تاریخی‌اش بازمی‌گردد، تا جایی که مؤلف با بیشتر شعرای مذکور، مراوده داشته است و در میان آنان، کسانی وجود دارند که اثری جز نمونه‌های اشعار این کتاب از ایشان باز نمانده است.

این اثر با مقدمه و تصحیح پژوهشگر و قم‌پژوه ارجمند، دکتر علیرضا فولادی، و تعلیقات و فهارس دانشجوی دکترا، سرکار خانم رقیه فراهانی، به بار نشسته است. مقدمه‌ی مصحح، بازخوانی دقیق متن و تعلیقات و فهرستهای فنی، همه حکایت از تلاش ستودنی در احیای کتاب دارد.

علی بنایی

رئیس بنیاد قم پژوهی